

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 10.5.2007
KOM(2007) 242 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN
TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG
SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET**

Meddelelse om en europæisk kulturdagsorden i en stadig mere globaliseret verden

{SEK(2007) 570}

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN
TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG
SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET**

Meddelelse om en europæisk kulturdagsorden i en stadig mere globaliseret verden

"Kultur er alle drømmene og bestræbelserne, der fører til menneskets fulde realisering. Kultur forudsætter denne paradoksale pagt: Mangfoldighed skal være enhedens princip; forskellene skal udbygges, ikke som en splittelse, men som en berigelse. Europa eksisterer kun ved at være en kultur." Denis de Rougemont

1. INDLEDNING

Kultur har en central placering i den menneskelige udvikling og civilisation. Kultur er det, der får mennesker til at håbe og drømme ved at stimulere vores sanser og opstille nye anskuelsesmåder i forhold til virkeligheden. Kultur bringer mennesker sammen ved at anspore til dialog og antænde lidenskaber på en måde, der forener snarere end splitter. Kultur bør betragtes som en række distinktive åndelige og materielle særpræg, der karakteriserer et samfund og en samfundsgruppe. Kultur omfatter kunst og litteratur, men også levemåder, værdisystemer, traditioner og anskuelser.

Dario Fo havde ret, da han sagde, at *"selv før Europa blev forenet på det økonomiske plan eller blev skabt på grundlag af økonomiske interesser og handel, var det kulturen, der forenede alle landene i Europa. Kunst, litteratur og musik er det, der binder Europa sammen"*. Europæerne har nemlig en fælles kulturarv, der er resultatet af kreativitet, folkevandringer og udveksling op gennem århundrederne. De kan samtidig nyde og værdsætte en rig kulturel og sproglig mangfoldighed, der tjener og har tjent som inspiration for mange af verdens lande.

Den Europæiske Unions originalitet og succes er dens evne til at respektere medlemsstaternes varierede og sammenflettede historie, sprog og kultur, samtidig med at den skaber fælles forståelse og forskrifter, der har sikret fred, stabilitet, velstand og solidaritet – og i tilgift en stor skat af kulturarv og kreativitet, som de forskellige udvidelser hver gang har været med til at udbygge. Ved således at være forenet i mangfoldighed har respekt for kulturel og sproglig mangfoldighed og fremme af en fælles kulturarv en helt central placering i det europæiske projekt. Dette er mere end nogensinde uundværligt i en stadig mere globaliseret verden.

I dagens Europa foregår kulturudvekslingen så levende og intenst som nogensinde. Den bevægelsesfrihed, som EF-traktaten har sikret, har i høj grad været til gavn for kulturudveksling og dialog på tværs af grænserne. Kulturaktiviteter og efterspørgslen efter kulturgoder vokser, og adgangen er lettere end nogensinde takket være nye kommunikationsværktøjer. Samtidig har globaliseringen medført en større åbning over for flere, forskelligartede kulturer fra hele verden. Det har skærpet vores nysgerrighed og evne til udveksling med andre kulturer og til at drage nytte af dem, og det har bidraget til en mangfoldighed i vores samfund. Det har imidlertid også sat spørgsmålstejn ved Europas identitet og evne til at opbygge tværkulturelle samfund og samtidig sikre deres sammenhængskraft.

En global kulturel mangfoldighed og en tværkulturel dialog er blevet nogle vigtige udfordringer for en verdensorden baseret på fred, gensidig forståelse og respekt for fælles værdier, f.eks. beskyttelse og fremme af menneskerettigheder og beskyttelse af sprog. I den forbindelse skal ikrafttrædelsen den 18. marts 2007 af UNESCO's konvention om beskyttelse og fremme af de kulturelle udtryksformers mangfoldighed ses som et afgørende skridt, som EU i høj grad har bidraget til.

Europa kulturelle rigdom og mangfoldighed hænger nøje sammen med Europas rolle og indflydelse i verden. EU er ikke blot en økonomisk proces eller en handelsmagt, men opfattes allerede i vide kredse – med rette – som et hidtil uset og vellykket socialt og kulturelt projekt. EU er – og skal søge at blive det i endnu højere grad – et mønstereksempel på en "blød magt", der bygger på normer og værdier som menneskelig værdighed, solidaritet, tolerance, ytringsfrihed, respekt for mangfoldighed og tværkulturel dialog, dvs. værdier, som – hvis de understøttes og fremmes – kan være til inspiration for verden fremover.

Europas kulturelle rigdom baseret på mangfoldigheden er også – og i stadig højere grad – en betydningsfuld styrke i en verden baseret på viden og immaterielle goder. Europas kultursektor er allerede en kraftig dynamo for økonomisk aktivitet og beskæftigelse i hele EU. Kulturaktiviteter kan også være med til at fremme et samfund med plads til alle og bidrage til at forebygge og mindske fattigdom og social udstødelse. Som det også fremgik af konklusionerne fra Det Europæiske Råds forårsmøde 2007 er kreative iværksættere og en levende kultursektor en enestående kilde til innovation med sigte på fremtiden. Dette potentiale skal anerkendes endnu mere og udnyttes fuldt ud.

Meddelelsens formål

Der er en voksende erkendelse af, at EU skal indtage en unik stilling i indsatsen for at fremme den kulturelle rigdom og mangfoldighed i såvel Europa som i den øvrige del af verden. Det erkendes endvidere, at kultur er et uomgængeligt element i arbejdet for at nå EU's strategiske mål vedrørende velstand, solidaritet og sikkerhed, samtidig med at man sikrer en mere markant optræden på den internationale scene.

Denne meddelelse bygger på omfattende høringsrunder¹ og gør nærmere rede for forholdet mellem kultur og Europa i en stadig mere globaliseret verden, og den indeholder forslag til mål for en ny EU-kulturdagsorden. En sådan dagsorden skal være fælles for alle aktører (Kommissionen, medlemsstaterne og med inddragelse af civilsamfundet og Europa-Parlamentet). Kommissionen forsøger derfor samtidig at etablere nye partnerskaber og måder for dem at samarbejde på.

¹ Se http://ec.europa.eu/culture/eac/communication/consult_en.html og http://ec.europa.eu/development/body/theme/human_social/pol_culture1_en.htm.

2. EU'S BIDRAG TIL KULTUREN²

Det er almindeligt anerkendt, at det er svært at definere, hvad "kultur" er. Definitionen kan omfatte "de skønne kunster", herunder kunstværker, kulturgoder og tjenesteydelser af forskellig slags. "Kultur" har også en antropologisk betydning. Den er grundlaget for en symbolverden fyldt af betydninger, anskuelser, værdier, traditioner med sprogligt udtryk, kunst, religion og myter. Kultur spiller i sig selv en grundlæggende rolle i den menneskelige udvikling og i det komplekse kludetæppe, som enkeltpersoners og samfundsgruppers identiteter og vaner udgør.

I denne meddelelse fokuseres der primært på de forskellige kulturfaceters betydning for udformningen af strategier såvel internt i EU som i forhold til tredjelande.

Retsgrundlaget for EU's indsats på kulturområdet er traktatens artikel 151, hvor det hedder:

"Fællesskabet bidrager til, at medlemsstaternes kulturer kan udfolde sig, idet det respekterer den nationale og regionale mangfoldighed og samtidig fremhæver den fælles kulturarv."

"Fællesskabet skal ved sin indsats fremme samarbejdet mellem medlemsstaterne og om nødvendigt støtte og udbygge medlemsstaternes indsats (...)"

"Fællesskabet og dets medlemsstater fremmer samarbejdet med tredjelande og med de internationale organisationer, der beskæftiger sig med kulturelle forhold, herunder navnlig Europarådet."

"Fællesskabet tager hensyn til de kulturelle aspekter i sin indsats i henhold til andre bestemmelser i denne traktat, navnlig med henblik på at respektere og fremme sine kulturers mangfoldighed."

Kultur er og vil derfor fortsat først og fremmest høre under medlemsstaternes ansvarsområde; i nogle lande deles kompetencen i vid udstrækning med regioner og endda lokalområder. Traktatens artikel 151 foreskriver f.eks. ikke, at der skal ske harmonisering af medlemsstaternes love og bestemmelser. Indsatsen på EU-plan skal ske under fuld hensyntagen til nærhedsprincippet, idet EU ikke skal erstatte, men supplere medlemsstaternes indsats ved at respektere deres mangfoldighed og stimulere udveksling, dialog og gensidig forståelse.

2.1. EU's interne politikker og programmer

EU bidrager allerede på mange måder til at fremme kulturaktiviteter i Europa via sine programmer og politikker:

² Nærmere detaljer findes i vedlagte arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene "Inventory of Community actions in the field of culture" (foreligger ikke på dansk).

- Fællesskabets kulturprogrammer har været særdeles produktive. Det igangværende kulturprogram (2007-2013)³ vil yderligere anspore til gensidig forståelse, stimulere kreativiteten og bidrage til gensidig berigelse af vores kulturer. Det vil være en hjælp for tusinder af kulturorganisationer til at skabe og gennemføre kultur- og kunstprojekter, der giver øget viden om og bedre formidling af Europas kulturarv, og som fremmer kulturudveksling, skabelse af kunst og litteratur samt oversættelse af litterære værker. Programmet vil desuden yde støtte til organer, der er aktive på kulturområdet på europæisk plan, og påskønne store europæiske, kulturelle resultater via europæiske priser for arkitektur, kulturarv og musik samt europæiske kulturhovedstæder.
- Mange andre programmer har omfattende, positive virkninger for kulturen via særlige kulturprojekter, via anvendelse af fremmedsprog, som programmerne fremmer, via den nære forbindelse mellem læring og kultur eller via kulturudveksling på det personlige plan, som de ansporer til. Et af programmerne er "Europa for Borgerne" (2007-2013)⁴, som ligeledes har traktatens kulturartikel som retsgrundlag, og som fremmer aktivt medborgerskab. Der er desuden programmer til støtte for livslang læring (f.eks. Erasmus og Erasmus Mundus), flersprogethed og udveksling af unge mennesker.
- I film- og av-sektoren er Media-programmet⁵, der har eksisteret siden 1991, med til at fremme konkurrenceevnen i den europæiske av-sektor. Det er endvidere udformet med henblik på at fremme tværkulturel dialog, øge det gensidige kendskab til kulturerne i Europa samt udvikle sektorens kulturelle potentiale. Ydermere blev der den 16. november 2005 vedtaget en henstilling om filmarv og konkurrenceevnen for relaterede industrielle aktiviteter, som omhandler konkrete aktioner vedrørende filmarven.
- En række andre fællesskabsprogrammer yder betydelig økonomisk støtte til kulturen. Støtte fra samhørighedspolitikken eller politikken for udvikling af landdistrikterne kan bidrage til at fremme f.eks. restaurering af kulturarv og fremme af kreative brancher med henblik på at gøre regioner mere attraktive eller støtte uddannelse af kulturarbejdere. Dette gælder også for programmerne vedrørende udvikling af informationssamfundet (f.eks. initiativet om digitale biblioteker, der tager sigte på at give lettere online-adgang til Europas forskelligartede kulturarv og videnskabelige arv) eller vedrørende forskning (rammeprogrammet for forskning).

Også en række fællesskabspolitikker har stor betydning for udformningen af regelværket på kulturområdet.

³ Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse nr. 1855/2006/EF af 12. december 2006 (EUT L 372 af 27.12.2006).

⁴ Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse nr. 1904/2006/EF af 12. december 2006 (EUT L 378 af 27.12.2006).

⁵ Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse nr. 1718/2006/EF af 15. november 2006 (EUT L 327 af 24.11.2006).

Hvad angår Fællesskabets indsats i medfør af traktatens artikel 151, stk. 4, ligger udfordringen ofte i at ramme den rette balance mellem forskellige legitime politiske mål, bl.a. fremme af kulturel mangfoldighed.

- Fremme af kultur og kreativitet hænger nøje sammen med EU's bestemmelser om copyright og andre rettigheder. Disse bestemmelser beskytter forfatteres, producenters og kunstneres ophavsret med henblik på at sikre, at de har en passende indtægt fra deres værker, samtidig med at beskyttede værker eller fonogrammer kan vinde stor udbredelse og dermed fremme borgernes adgang til Europa rige og forskelligartede kulturarv.
- Direktivet om fjernsyn uden grænser, der blev vedtaget i 1989, har ved at fastsætte betingelser for udsendelse af tv-programmer på tværs af grænserne i EU's indre marked skabt et regelsæt for fri bevægelighed for europæisk audiovisuelt indhold i EU. Det har i betydelig grad bidraget til at styrke mediepluralisme og kulturel mangfoldighed. I den forbindelse fremmes kulturel mangfoldighed endvidere via fremstød for europæiske og uafhængige produktioner.
- Hvad angår statsstøtte kan kulturelle forhold tages i betragtning i henhold til traktatens artikel 87, stk. 3, litra d)⁶, der blev indført ved Maastricht-traktaten. I medfør af denne bestemmelse har Kommissionen i årenes løb godkendt en lang række forskellige nationale foranstaltninger til gavn for så forskellige områder som museer, kulturarv, teater- og musikproduktioner, trykte kulturmedier samt film- og av-sektoren.
- EU har udnævnt 2008 til det europæiske år for interkulturel dialog⁷, så bedste praksis og metoder til dialog på tværs af kulturene kan komme til udtryk og fremhæves med henblik på at udforme en bæredygtig strategi for tiden efter 2008. Der vil blive lagt særlig vægt på dialogens flersproglige dimension.
- Endelig agter Kommissionen på grundlag af de eksisterende fællesskabsprogrammer at gøre 2009 til det europæiske år for kreativitet og innovation via uddannelse og kultur med henblik på at øge offentlighedens viden, fremme den politiske debat i medlemsstaterne og bidrage til at fremme kreativitet, innovation og tværkulturelle kompetencer.

I de seneste år har medlemsstaterne afprøvet nye former for smidigt samarbejde med henblik på at arbejde tættere sammen om at nå fælles mål. Rådet har vedtaget en flerårig arbejdsplan for perioden 2005-2007⁸, og der er blevet udviklet fleksible former for samarbejde om specifikke emner, f.eks. mobilitet for museers samlinger. Endvidere har regelmæssige ministerkonferencer bidraget til udveksling af bedste praksis og dialog om politikker.

⁶ "Som forenelige med Fællesskabet kan betragtes: støtte til fremme af kulturen og bevarelse af kulturarven, når den ikke ændrer samhandels- og konkurrencevilkårene i Fællesskabet i et omfang, der strider mod de fælles interesser".

⁷ Europa-Parlamentets og Rådets beslutning nr. 1983/2006/EF af 18. december 2006 (EUT L 412 af 30.12.2006).

⁸ Konklusioner fra 2616. samling i Rådet (uddannelse, ungdom og kultur), den 15.-16. november 2004.

Europa-Parlamentet har med jævne mellemrum opfordret til styrket samarbejde i sine beslutninger og henstillinger⁹. Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget har ligeledes fremhævet det organiserede civilsamfunds og de lokale og regionale myndigheders rolle.

Kombineret med resultaterne af de vidtfaavnende høringsrunder, der er gennemført som led i udarbejdelsen af denne meddelelse, har disse erfaringer fået Kommissionen til at konkludere, at tiden nu er moden til at udvikle en fælles kulturdagsorden samt nye partnerskaber og metoder til samarbejde med medlemsstaterne, civilsamfundet og tredjelande.

2.2. EU's eksterne forbindelser

Kultur anerkendes som en vigtig bestanddel af EU's største samarbejdsprogrammer og -instrumenter¹⁰ og af EU's bilaterale aftaler med tredjelande. Det er også et centralt element i det samarbejde med Europarådet, der er vokset frem, og som har muliggjort en fælles gennemførelse af europæiske kulturarvsdage og visse aktioner i den vestlige del af Balkanområdet.

Igennem en lang årrække er der gennemført mange forskellige kulturprojekter og -programmer som led i EU's økonomiske og tekniske bistand overalt i verdens udviklingsregioner. Kulturaktionerne vedrører bevarelse og restaurering af kulturarv, fremstilling og distribution af kunstværker, oprettelse eller restaurering af museer, kapacitetsopbygning hos lokale kulturaktører og kunstnere samt tilrettelæggelse af større kulturbegivenheder. Kommissionen bestyrer endvidere midler og foranstaltninger til støtte for oprettelse og styrkelse af virksomheder i kultursektoren, navnlig i film- og av-sektoren, i partnerlande og til fremme af lokal adgang til kultur og kulturel mangfoldighed i tredjelande.

I nær tilknytning hertil har EU i stadig højere grad fokuseret på at intensivere støtten til menneskerettigheder, herunder beskyttelse og fremme af kulturelle rettigheder, indfødte befolkningsgruppers rettigheder og rettighederne for mennesker, der tilhører minoriteter, og socialt marginaliserede mennesker.

Den tværkulturelle dialog, der er et af de primære redskaber til støtte for fred og konfliktforebyggelse, er selvsagt blandt de basale mål for sådanne aktioner. Der blev iværksat prioriterede aktioner i det øjemed på foranledning af den rådgivende gruppe, Kommissionens formand havde oprettet, og som bl.a. også førte til oprettelse af "The Anna Lindh Euro-Mediterranean Foundation for Dialogue between Cultures" i Alexandria og etablering af en særskilt kulturdrøftelse som led i de politiske dialoger med mange tredjelande.

Desuden er Kommissionen på det seneste begyndt at styrke sit offentlighedsdiplomati, bl.a. kulturbegivenheder, som ofte omfatter samarbejde med og blandt medlemsstaternes kulturinstitutioner, for at formidle vigtige budskaber i tredjelande om Europa, europæisk identitet og europæiske erfaringer med at bygge bro mellem forskellige kulturer.

⁹ Jf. betænkning om det kulturelle samarbejde i EU – Giorgio Ruffolo - A5-0281/2001.

¹⁰ F.eks. Cotonou-aftalen med lande i Afrika, Vestindien og Stillehavet, naboskabs- og partnerskabsprogrammer med nabolande og Rusland og udviklings- og samarbejdsinstrumentet vedrørende Asien og Mellem- og Latinamerika.

På et mere overordnet plan har Kommissionen fremlagt flerårige, tematiske programmer under de finansielle overslag for 2007-2013 med henblik på finansiering af dels Fællesskabets indsats for at udvikle lande og regioner dels indsatsen på internationalt plan. De tematiske programmer "investering i mennesker" og "ikke-statslige aktører og lokale myndigheder i udviklingsprocessen" er iværksat for at supplere det geografiske samarbejde via landestrategipapirene på kulturområdet. Nyere opinionsmålinger viser klart, at hovedparten af Europas borgere - i lighed med stats- og regeringscheferne i juni 2006¹¹ - under indtryk af globaliseringen ønsker en mere fremtrædende rolle for Europa i verden med en ekstern politik, der afspejler de europæiske værdier på en ordentlig måde. Kultur spiller naturligvis en central rolle i denne multilaterale fremgangsmåde, der opbygger konsensus.

At UNESCO's konvention om beskyttelse og fremme af de kulturelle udtryksformers mangfoldighed træder hurtigt i kraft, er et eksempel på den kulturelle mangfoldigheds nye rolle på internationalt plan: Som parter i konventionen har Fællesskabet og medlemsstaterne forpligtet sig til at styrke et nyt kulturelt indsatsområde vedrørende global styring (governance) og bæredygtig udvikling, bl.a. ved at forbedre det internationale samarbejde.

3. MÅL FOR EN EUROPÆISK KULTURDAGSORDEN

De omfattende høringer, der blev gennemført i 2006, har gjort det muligt for Kommissionen at finde en stærk konsensus vedrørende en ny EU-kulturdagsorden, der bygger på hidtidige resultater og forstærker igangværende aktiviteter. Dagsordenen tænkes baseret på tre grupper af mål, der hænger sammen indbyrdes.

- Fremme af den kulturelle mangfoldighed og den tværkulturelle dialog
- Fremme af kulturen som katalysator for kreativitet som led i Lissabon-strategien for vækst og beskæftigelse
- Fremme af kulturen som et afgørende element i EU's eksterne forbindelser.

De skulle være mål for EU's indsats fremover. Alle aktører skulle opfordres til at bidrage under fuld hensyntagen til nærhedsprincippet.

- For medlemsstaterne og deres regioner ville det indebære en videreudvikling af deres politikker på disse områder med henvisning til fælles mål og bestræbelser på at styre fælles aktiviteter bl.a. via en åben koordinationsmetode og ved at se nærmere på mulighederne i forbindelse med EU-støtte.
- For aktørerne i kultursektoren, f.eks. erhvervsorganisationer, kulturinstitutioner, ikke-statslige organisationer, europæiske netværk og stiftelser, ville det indebære en tæt dialog med EU-institutionerne og støtte til udvikling af nye EU-politikker og -aktioner og udvikling af en indbyrdes dialog.

¹¹ I juni 2006 godkendte Det Europæiske Råd Kommissionens forslag "Europa i verden — Praktiske forslag til større sammenhæng, effektivitet og synlighed" [KOM(2006) 278].

- For Kommissionen ville det indebære en mobilisering af dens interne og eksterne politik, fællesskabsprogrammer samt en opdateret funktion vedrørende igangsætning, udveksling af god praksis og dialog med samtlige aktører.
- For alle aktører ville det indebære en fornyet fornemmelse af partnerskab og ejerskab i forhold til EU-indsatsen for at nå målene.

I det følgende afsnit forklares hvert af de overordnede mål nærmere.

3.1. Kulturel mangfoldighed og tværkulturel dialog

"Det er kunsten, der kan forme unge menneskers personlighed, så de får et åbent sind med respekt for andre og ønsket om fred." Yehudi Menuhin

I henhold til EF-traktaten er det et vigtigt mål for EU, at medlemsstaternes kulturer kan udfolde sig, idet den nationale og regionale forskellighed respekteres. For på samme tid at rykke vores fælles kulturarv frem i forgrunden og anerkende bidraget fra alle kulturer i vores samfund er det nødvendigt at fremme den kulturelle mangfoldighed, samtidig med at der udvises åbenhed og sker udveksling mellem forskellige kulturer. Eftersom vi lever i stadig mere multikulturelle samfund, er det derfor nødvendigt, at vi fremmer dialog og kompetencer på tværs af kulturerne. Det er også afgørende elementer i en global økonomi, når det drejer sig om at forbedre beskæftigelsesevnen, tilpasningsevnen og mobiliteten hos kunstnere og kulturarbejdere og ligeledes kunstværkeres mobilitet. Da borgerne er blandt dem, der primært har gavn af øget kulturel mangfoldighed, er vi nødt til at give dem lettere adgang til kultur og kulturelle frembringelser.

Der bør fokuseres på følgende specifikke mål:

- Fremme mobilitet for kunstnere og kulturarbejdere og formidling af alle kunstneriske frembringelser på tværs af landegrænser:
 - mobilisering af offentlige og private midler til fordel for kunstneres og kulturarbejders mobilitet inden for EU
 - fremme af mobilitet for kunstværker og andre kunstneriske frembringelser
 - forbedring af koordineringen på europæisk plan af aspekter vedrørende kulturarbejders mobilitet inden for EU med henblik på at tage hensyn til de behov, der opstår som følge af kortvarig og hyppig mobilitet mellem medlemsstaterne
- Fremme og styrkelse af tværkulturelle kompetencer og tværkulturel dialog, navnlig ved udvikling af "kulturel bevidsthed og udtryksevne", "sociale kompetencer og medborgerkompetencer" og "kommunikativ kompetence i fremmedsprog", som er blandt de nøglekompetencer vedrørende livslang læring, der blev opstillet af Europa-Parlamentet og Rådet i 2006¹².

¹² Europa-Parlamentets og Rådets henstilling af 18. december 2006 om nøglekompetencer for livslang læring (2006/962/EF) (EUT L 394 af 30.12.2006, s. 10).

3.2. *Kulturen som katalysator for kreativitet som led i Lissabon-strategien for vækst og beskæftigelse*

"Intelligens er programmeret med henblik på skabelse af forskellighed". Francesco Alberoni

Kulturindustrien og den kreative sektor bidrager i væsentligt omfang til Europas BNP, vækst og beskæftigelse. I en nyere uafhængig undersøgelse gennemført af Kommissionen skønnes det f.eks., at over 5 mio. mennesker i 2004 arbejdede i kulturektoren, hvilket svarer til 3,1 % af den samlede arbejdsstyrke i EU25. Kulturektoren stod for ca. 2,6 % af EU's BNP i 2003 med en vækstrate, der i 1999-2003 lå betydeligt højere end økonomien generelt set¹³. Disse erhvervsgrøne og den kreativitet, de genererer, er et vigtigt plus for Europas økonomi og konkurrenceevne i en tid præget af globaliseringen.

Kulturens rolle i forbindelse med støtte til og skabelse af kreativitet og innovation skal udforskes og fremmes. Kreativitet er fundamentet for samfundsmæssig og teknologisk innovation og er derfor en vigtig drivkraft for vækst, konkurrenceevne og beskæftigelse i EU.

Der bør fokuseres på følgende specifikke mål:

- Fremme af kreativitet inden for uddannelse ved at inddrage kulturektoren og bygge på kulturens potentiale som et konkret input/redskab for livslang læring og fremme af kultur og kunst inden for uformel og formel uddannelse (herunder sprogundervisning).
- Fremme af kapacitetsopbygning i kulturektoren ved at støtte uddannelse inden for kulturektoren i ledelseskompetencer, iværksætterkultur, viden om den europæiske dimension/markedsaktiviteter og udvikling af innovative finansieringskilder, herunder sponsorater, og bedre adgang til dem.
- Udvikling af kreative partnerskaber mellem kulturektoren og andre sektorer (f.eks. IKT, forskning, turisme og arbejdsmarkedets parter) med henblik på at styrke de sociale og økonomiske virkninger af investeringer i kultur og kreativitet, navnlig med hensyn til fremme af vækst og beskæftigelse og indsatsen for at udvikle regioner og byer og gøre dem mere attraktive.

3.3. *Kulturen som et afgørende element i EU's eksterne forbindelser*

"Al kultur opstår ved blanding, samspil og konfrontation. Og vice versa er det isolation, der dræber civilisationen." Octavio Paz

Som parter i UNESCO's konvention om beskyttelse og fremme af de kulturelle udtryksformers mangfoldighed har Fællesskabet og medlemsstaterne stadfæstet, at de har forpligtet sig til at udforme en ny og mere proaktiv rolle for EU, når det drejer sig om EU's internationale forbindelser, og til at integrere den kulturelle dimension som et afgørende element i EU's forhold til partnerlande og -regioner. Dette forventes at bidrage til at give større viden om og forståelse for Europas kulturer i hele verden.

¹³ Se undersøgelsen af kulturøkonomien i Europa gennemført af KEA for Europa-Kommissionen, 2006, på adressen http://ec.europa.eu/culture/eac/sources_info/studies/studies_en.html.

For at opnå en sådan integrering er det af afgørende betydning at udvikle en aktiv tværkulturel dialog med alle lande og alle regioner, idet man f.eks. drager fordel af EU's sproglige forbindelser til mange lande. I den sammenhæng er det endvidere vigtigt at fremme vores partners store kulturelle mangfoldighed, at gavne lokal identitet, at fremme lokale befolkningsgruppers adgang til kultur og at udvikle en finansieringskilde, der kan have direkte betydning for den socioøkonomiske udvikling.

Med dette for øje vil EU følge en toleddet fremgangsmåde:

- systematisk integrering af den kulturelle dimension og forskellige kulturkomponenter i alle politikker, projekter og programmer, der vedrører tredjelande og udviklingssamarbejde, med henblik på at forbedre kvaliteten af EU's diplomatiske indsats og alle EU-samarbejdsaktiviteters leve- og bæredygtighed, og
- støtte til specifikke kulturaktioner og -begivenheder. Kultur udgør en særskilt ressource, og adgang til kultur bør betragtes som et prioriteret emne i udviklingspolitikken.

Der bør fokuseres på følgende specifikke mål:

- Yderligere udvikling af den politiske dialog på kulturområdet med alle lande og regioner og fremme af kulturudveksling mellem EU og tredjelande og regioner.
- Fremme af markedsadgang til såvel europæiske som andre markeder for kulturgoder og -tjenester fra udviklingslande via målrettede aktioner og aftaler om fortrinsbehandling eller handelsrelaterede bistandsforanstaltninger.
- Udnyttelse af EU's politikker vedrørende eksterne forbindelser og udviklingssamarbejde til at beskytte og fremme kulturel mangfoldighed via økonomisk og teknisk støtte dels til bevarelse af og adgang til kulturarv dels til aktiv ansporing til og fremme af kulturaktiviteter overalt i verden.
- Sikring af, at alle EU's samarbejdsprogrammer og -projekter ved udformningen og gennemførelsen fuldt ud tager hensyn til den lokale kultur og bidrager til at forbedre befolkningens adgang til kultur og til kunstneriske udtryksmidler, herunder mellemfolkelige kontakter Særligt fokus på uddannelse, herunder en indsats for at indarbejde kultur i læseplaner på alle niveauer i udviklingslande.
- Fremme af EU's aktive deltagelse i internationale organisationers arbejde på det kulturelle område og i FN's "Alliance of Civilisations"-initiativ.

4. NYE PARTNERSKABER OG ARBEJDSMETODER

For at realisere kulturdagsordenen skal Europa tage afsæt i et solidt partnerskab mellem aktører med fire essentielle dimensioner.

4.1. Yderligere udvikling af dialogen med kultursektoren

Kommissionen agter at videreføre en struktureret dialog med sektoren. Det skulle skabe rammerne for regelmæssig udveksling af synspunkter og bedste praksis, input til politikudformningen, opfølgning og evaluering.

For at sikre legitimitet bør kultursektoren fortsat så vidt muligt organisere sig selv, for at der kan findes repræsentative dialogpartnere. Kommissionen ser positivt på den gradvise strukturering, der allerede er i gang, idet der er opstået nogle repræsentative organisationer og nogle samarbejdsstrukturer, f.eks. en civilsamfundsplatform for tværkulturel dialog.

Kommissionen er imidlertid bevidst om sektorens særegne karakter, bl.a. dens heterogenitet (erhvervsorganisationer, kulturinstitutioner med forskellige grader af uafhængighed, ikke-statslige organisationer, europæiske netværk, netværk uden for EU, stiftelser osv.) og den mangel på kommunikation, der har været mellem kulturindustrien og andre kulturaktører, samt de udfordringer, dette giver med hensyn til en mere omfattende strukturering af sektoren. Konsekvensen heraf har været en mere udvisket kultursektor på europæisk plan.

For at udvikle en bedre dialog mellem Kommissionen og de forskellige aktører foreslår Kommissionen følgende tiltag:

- En kortlægning af sektoren med henblik på at identificere alle aktørerne og øge kendskabet til dem.
- Etablering af et "kulturforum", hvor aktørerne kan høres, og med henblik på at fremme oprettelsen af en selvorganiserende platform eller en række platforme for aktørerne.
- Tilskyndelse til, at repræsentative synspunkter udtrykkes af individuelle kunstnere og intellektuelle på europæisk plan ("kulturambassadører"), herunder udforskning af muligheden for et online virtuelt europæisk forum, der tillader udveksling af synspunkter og kunstneriske frembringelser, og som henvender sig til borgerne.
- Ansporing af arbejdsmarkedets parter til inden for kultursektorerne yderligere at udvikle deres selvstændige dialog i henhold til traktatens artikel 138 og 139. På samme retsgrundlag eksisterer der i forvejen sektordialogudvalg for sektoren for scenekunst og av-sektoren.
- Bibringelse af en kulturel dimension til offentlige debatter i Europa ved anvendelse af Kommissionens repræsentationer. Ved at give kulturen en central placering styrkes dialogen, og man henvender sig til nye befolkningsgrupper.

4.2. Etablering af en åben koordinationsmetode

Som nævnt vedtog medlemsstaterne i Rådet en fælles arbejdsplan for 2005-2007. Arbejdsplanen skal nu fornyes, og efter Kommissionens opfattelse er tiden moden til, at medlemsstaterne intensiverer deres samarbejde ved at anvende den åbne koordinationsmetode i en partnerskabsånd.

Den åbne koordinationsmetode udgør en passende ramme for samarbejde mellem medlemsstaterne på kulturområdet. Der er tale om ikke-bindende, mellemstatslige rammer for politikudveksling og samordnet indsats, som egner sig til et område som dette, hvor kompetencen i høj grad fortsat hører hjemme på medlemsstatsplan. Det går ud på at aftale fælles mål med regelmæssig opfølgning af, hvordan det går, og med udveksling af bedste praksis og relevante data med henblik på at fremme gensidig læring.

Den åbne koordinationsmetode findes allerede inden for beskæftigelse, social beskyttelse, uddannelse og ungdomspolitik. På disse områder har den åbne koordinationsmetode været med til at styrke medlemsstaternes politikudformning, idet regelmæssig deltagelse i en proces på EU-plan profilerer sådanne politikker på nationalt plan og skaber et ekstra incitament for dem. Samtidig sætter den medlemsstaterne i stand til at lære af hinanden. Og den giver aktørerne inden for disse politikområder mulighed for at blive hørt på EU-plan, hvilket de ellers ikke ville have haft.

Det er imidlertid afgørende, at man ved udformningen af en åben koordinationsmetode for kultursektoren fuldt ud tager sektorens særtræk i betragtning. Dette forudsætter, at man i en partnerskabsånd sammen med medlemsstaterne anvender en fleksibel fremgangsmåde, idet opstillingen af overordnede mål skal følges op med et simpelt system for regelmæssig rapportering.

Kommissionen foreslår, at Ministerrådet på grundlag af denne meddelelse giver grønt lys for ovenstående mål, opstiller prioritering og aftaler en opfølgning hvert andet år. Som led i opfølgningen vil så Kommissionen hvert andet år sammen med højtstående repræsentanter for medlemsstaterne udarbejde en fælles rapport, der sammenfatter de vigtigste emner og tendenser og gør rede for, hvordan det går i medlemsstaterne med at nå de fælles mål.

Medlemsstaterne bør opfordres til i fuldt omfang at inddrage lokale og regionale myndigheder og kulturaktører på nationalt plan i opfølgingsarbejdet og til i deres nationale rapporter at beskrive, hvordan de er blevet inddraget. På EU-plan agter Kommissionen at inddrage aktører i arbejdet via ovennævnte kulturforum. I året forud for offentliggørelsen af rapporten agter Kommissionen at arrangere et møde for at få input fra civilsamfundet.

Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget bør inddrages i arbejdet.

De relevante EU-instanser, der beskæftiger sig med de eksterne forbindelser, bl.a. udenrigsministrene, bør efter behov inddrages i arbejdet for at nå målene vedrørende de eksterne forbindelser. Kommissionen bør sammen med medlemsstaterne bestræbe sig på at forstærke en EU-dækkende koordinering af aktiviteter vedrørende kultursamarbejde. Dette omfatter identifikation og udveksling af bedste praksis. Ved udarbejdelsen af landestrategipapirer og strategier for fælles bistand vil der fortsat blive lagt vægt på en mere koordineret og harmoniseret indsats.

4.3. Bistand til evidensbaseret politikudformning

Kommissionen vil efter behov fungere som hjælper og koordinator i forhold til hvert af ovennævnte mål og den foreslåede åbne koordinationsmetode.

Arbejdet hen imod målene forudsætter bedre forståelse af kultursektorens bidrag til Lissabondagsordenen med henblik på at bane vejen for en evidensbaseret politik. Det omfatter udveksling af eksisterende data, case studies, samarbejde om evaluering og konsekvensanalysemetodik. Det forudsætter imidlertid også udredning og, om nødvendigt, forbedring af nationale statistiske oplysninger samt sikring af bedre sammenlignelighed mellem nationale statistikker, idet koordineringen forestås af Eurostat.

I den forbindelse vil Kommissionen iværksætte en række undersøgelser og samarbejde på tværs af tjenestegrenene med henblik på at støtte de foreslåede mål og evidensbaseret politikudformning og aktioner. Den vil anspore til netværksarbejde blandt dem, der er involveret i konsekvensanalyse og evaluering af kulturpolitik på europæisk, nationalt, regionalt eller lokalt niveau.

4.4. Integrering af kultur i alle relevante politikker

I henhold til EF-traktatens artikel 151, stk. 4, skal Fællesskabet tage hensyn til de kulturelle aspekter i sin indsats i henhold til de andre bestemmelser i traktaten, navnlig med henblik på at respektere og fremme sine kulturers mangfoldighed.

For bedre at løse den opgave skal Kommissionen styrke sin interne koordinering på tværs af tjenestegrenene og uddybe sin analyse af berøringsfladen mellem kulturel mangfoldighed og andre fællesskabspolitikker med henblik på at ramme den rette balance mellem forskellige legitime politiske mål, bl.a. fremme af kulturel mangfoldighed, når der træffes beslutning eller fremsættes forslag vedrørende forskrifter eller finansiering. Med dette for øje har Kommissionen f.eks. for nylig oprettet en ny tværgående gruppe.

Hvad angår den eksterne dimension lægges der især vægt på den multi- og tværkulturelle dialog og dialogen på tværs af religioner, hvilket fremmer forståelse mellem EU og internationale partnere og henvender sig til flere og flere i partnerlandene. I den forbindelse spiller uddannelse, især uddannelse i menneskerettigheder, en betydelig rolle. Det nye Erasmus Mundus-program vil bidrage til dette. Kommissionen støtter dialog og kulturrelaterede aktiviteter som led i den europæiske naboskabspolitik (ENP), programmet "investering i mennesker" og "The Anna Lindh Euro-Mediterranean Foundation" samt i forbindelse med FN's "Alliance of Civilisations". Der er oprettet særlige programmer for kultursamarbejde (f.eks. Culture Fund for India) sammen med visse partnerlande i ENP-region, i Asien og andre steder. Der er tale om uafhængige aktiviteter.

For effektivt at støtte kulturspecifikke aktioner i AVS-lande foreslår Kommissionen, at der oprettes en EU-AVS-kulturfond som et fælles europæisk bidrag til at støtte distribution og i visse tilfælde fremstilling af AVS-kulturgoder. Fonden vil anspore til, at der opstår lokale markeder og industrier, og dermed lette og fremme lokalbefolkningens adgang til kultur og til diverse kunstneriske udtryksmidler, og den vil også forøge AVS-kulturgoders adgang til europæiske markeder via bedre adgang til distributionsnet og -platforme i EU.

Den 10. Europæiske Udviklingsfond vil tilvejebringe startkapital til den nye fond, som vil blive suppleret af EU-medlemsstaternes bidrag.

5. KONKLUSION

"Kultur er ikke en luksus, men en nødvendighed." Gao Xingjian

Efter Kommissionens opfattelse er tiden moden til en ny europæisk kulturdagsorden, som tager højde for realiteterne i dagens stadig mere globaliserede verden.

I denne meddelelse fremsættes konkrete forslag vedrørende såvel nogle fælles mål som nye metoder til intensivering af kultursamarbejdet i EU.

Europa-Parlamentet, Rådet, Regionsudvalget og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg opfordres til at reagere på meddelelsen.

Rådet opfordres til at tage de fornødne skridt til at træffe beslutning om fælles mål og om en passende rapporteringsmåde inden for den foreslåede åbne koordinationsmetode, og Det Europæiske Råd opfordres til at godkende dette i sine konklusioner.